

**Rekabet Kurumu Başkanlığından,**

**REKABET KURULU KARARI**

**Dosya Sayısı** : 2014-1-114 (Muafiyet)  
**Karar Sayısı** : 15-06/70-28  
**Karar Tarihi** : 05.02.2015

**A. TOPLANTIYA KATILAN ÜYELER**

**Başkan** : Prof. Dr. Nurettin KALDIRIMCI  
**Üyeler** : Kenan TÜRK, Dr. Murat ÇETİNKAYA, Reşit GÜRPINAR,  
Fevzi ÖZKAN, Doç. Dr. Tahir SARAÇ

**B. RAPORTÖRLER:** Meltem BAĞIŞ AKKAYA, Emre GÜLER, Metin DEMİRCİ

**C. BİLDİRİMDE**

**BULUNAN** : Petronas Madeni Yağlar Ltd. Şti.  
Temsilcisi: Av. Noyan TUNÇ, Esin ÇAMLİBEL  
Cumhuriyet Bulvarı No:140/1 K.2 Pasaport/İzmir

- (1) **D. DOSYA KONUSU:** Petronas Madeni Yağlar Ltd. Şti.'nin üretmekte olduğu madeni yağların pazarlama ve dağıtımını sağlamak üzere alıcılar ile yapacağı münhasır tedarik anlaşmasına muafiyet verilmesi talebi.
- (2) **E. DOSYA EVRELERİ:** Kurum kayıtlarına 01.12.2014 tarihinde giren başvuru üzerine düzenlenen 28.01.2015 tarih ve 2014-1-114/MM sayılı Muafiyet Ön İnceleme Raporu görüşülerek karara bağlanmıştır.
- (3) **F. RAPORTÖR GÖRÜŞÜ:** İlgili raporda; Petronas Madeni Yağlar Ltd. Şti.'nin üretmekte olduğu madeni yağların pazarlama ve dağıtımını sağlamak üzere alıcılar ile yapacağı münhasır tedarik anlaşmasının 2002/2 sayılı Dikey Anlaşmalara İlişkin Grup Muafiyeti Tebliği ile sağlanan grup muafiyetinden yararlanması gerektiği ifade edilmiştir.

**G. İNCELEME VE DEĞERLENDİRME**

**G.1. Taraflar**

**G.1.1. Petronas Madeni Yağlar Ltd. Şti. (PETRONAS)**

- (4) Bildirim formundaki bilgilere göre, PETRONAS'ın içerisinde yer aldığı grup olan Petronas Lubricants International (PLI), 2008 yılında kurulmuş ve Malezya'nın ulusal petrol şirketi PETRONAS'ın yüzde yüz iştirakli şirketidir. PLI, iki madeni yağ ve fonksiyonel sıvı şirketi olan FL Selenia ile PETRONAS'ın kendi madeni yağ biriminin birleşimi ile ortaya çıkmıştır. FL Selenia, "FL" unvanıyla FIAT araçlarında ilk dolmuş yağ üretmek amacıyla FIAT madeni yağ bölümünün bir parçası olarak kurulmuştur. 2000 yılında FL, Fiat grubundan ayrılıp, FL Selenia adını almıştır. Daha sonra bağımsız bir özel sermaye fonu yönetim şirketi olan Doughty HansonCo. tarafından satın alınan FL Selenia bir şanzıman yağ katkı maddesi sahibi bir Amerikan şirketi olan Viscosity Oil'i satın almıştır.
- (5) 1974 yılında Malezya'nın ulusal petrol şirketi olarak kurumsallaşan PETRONAS, 1987 yılına kadar ithal ürünler satarken, bu yıldan sonra kendi ürünlerini harmanlamaya başlamıştır. 1992'den itibaren ise kendi madeni yağ formüllerini geliştirmeye başlamıştır. 1993 yılında Portekiz pazarı ile birlikte Türkiye pazarına girmiştir.

**G.1.2. Alıcılar**

- (6) Muafiyet bildirimine konu anlaşma henüz alıcılarla imzalanmamıştır. Bu nedenle, anlaşmanın karşı tarafı henüz bulunmamaktadır. Buna göre PETRONAS, alıcılara kendi kullanımları için ve belirli bir satış bölgesinde müşterilere pazarlaması ve yeniden satması amacı için madeni yağlar, makine yağları (gresler) ve diğer oto bakım ürünleri satacaktır. Başvuruya konu anlaşmanın imzalanacağı distribütör ve müşteriler aşağıdaki şekilde gruplanabilir:
  - **Perakende Yağ Satıcıları:** Her tür marka ve çeşit madeni yağı alan ve perakende olarak satan teşebbüslerdir. Müşterileri; nihai tüketiciler, küçük tamirhane ve servis

## 15-06/70-28

noktaları, madeni yağ kullanan ve tüketen her çeşit kişi ve kurumlardan oluşmaktadır.

- **Yedek Parçacı:** Çoğunlukla oto sanayi sitelerinde yer alan, ana işi olan perakende oto yedek parça satışı yanında ağırlıklı olarak motor yağları satışı da yapan noktalardır. Bu tip satış noktalarının müşterileri; araç sahibi son tüketiciler, küçük tamirhane ve servis noktaları, küçük müteahhitlik firmaları, madeni yağ kullanan ve tüketen her çeşit kişi ve kurumlardan oluşmaktadır.
- **Özel Servisler:** Çoğunlukla oto sanayi sitelerinde yer alan her çeşit binek, hafif ticari ve ağır vasıta araçlara tamir, servis ve bakım hizmeti sunan noktalardır. Bu noktalar satın aldıkları motor yağlarını servis hizmeti verdikleri araçlarda kullanmaktadır.
- **Yetkili Servisler:** Otomotiv firmalarının yetkili bakım servisleri olarak hizmet veren noktalardır. Bu noktalar satın aldıkları motor yağlarını servis hizmeti verdikleri araçlarda kullanmaktadır.
- **Yıkama Yağlama Servisleri:** Çoğunlukla araç yıkama servisi olarak hizmet veren bunun yanında otolara yağ değişim hizmeti de sunan servis noktalarıdır. Bu noktalar satın aldıkları motor yağlarını servis hizmeti verdikleri araçlarda kullanmaktadır.
- **Araç Filo Şirketleri:** Şirket faaliyetleri için binek ve/veya ağır vasıta araç filosu olan veya aynı amaçla şirketlere kiralama hizmeti veren ya da nakliye hizmeti sunan firmalar kendi araç parkları için motor ve dişli yağları satın almakta ve bu yağları kendi araçlarında kullanmaktadır.
- **Sanayi Kuruluşları:** Sanayi şirketlerinin yapmış oldukları üretim faaliyetlerinde hammadde olarak, ya da üretim için kullandıkları ekipman ve cihazların yağlanması amacıyla çeşitli endüstriyel grubu madeni yağlar kullanılmaktadır.

### G.2. Bildirim Konusu Münhasır Tedarik Anlaşması

- (7) Bildirim konusu Anlaşma, PETRONAS'ın üretmekte olduğu madeni yağların belirlenmiş münhasır bölgelerde distribütörler aracılığıyla pazarlama ve dağıtımını konu almaktadır. Anlaşma içeriğinde yer verilen kısıtlayıcı hükümler aşağıdaki şekildedir:

*"Madde 2 – Münhasır Satış ve Satınalma*

*2.2 ALICI, BELİRLENMİŞ ÜRÜNLER'i, yalnızca, BELİRLENMİŞ SATIŞ BÖLGESİ'nde, bu Sözleşmede yer alan hüküm ve şartlara tabi olmak kaydıyla kullanmak, pazarlamak ve satmak konusunda devredilemez bir hakka sahip olacaktır.*

*2.3 ALICI, BELİRLENMİŞ ÜRÜNLER'i, yalnızca BELİRLENMİŞ SATIŞ BÖLGESİ'nde ve BELİRLENMİŞ SATIŞ BÖLGESİ'nden yüz yüze gerçekleştirilen hukuki işlemlerle satacaktır. ALICI, BELİRLENMİŞ ÜRÜNLERİ, PLT'nin önceden alınmış yazılı onayı olmaksızın, internet sitesi veya posta sipariş katalogu aracılığıyla pazarlamayacak ve satmayacaktır.*

*2.4 ALICI, PLT'nin münhasır ALICI'sı statüsüne sahiptir ve her zaman bu statüde kalacaktır. Diğer bir ifade ile ALICI, BELİRLENMİŞ ÜRÜNLER dışında üçüncü şahıslara veya PLT'nin rakiplerine ait madeni yağları, makine yağlarını (gresleri) veya diğer benzer ürünleri satmayacak, kullanmayacak ve pazarlamayacaktır.*

*2.5 Hiçbir uyuşmazlığa mahal vermemek üzere, ALICI,*

*2.5.1 BELİRLENMİŞ ÜRÜNLER'i, BELİRLENMİŞ SATIŞ BÖLGESİ'nde yeniden satış amacı için PLT veya zaman zaman PLT tarafından belirlenen ve izin verilen diğer bir şahıs veya şirket dışında herhangi bir kişi, firma, şirket veya kaynaktan elde etmeyecektir;*

*2.5.2 doğrudan veya dolaylı olarak BELİRLENMİŞ ÜRÜNLER ile rekabet halinde olan malları veya ürünleri üretimi, satınalma, pazarlama, dağıtımını veya satışı ile ilgilenmeyecek ve iştirak etmeyecektir."*

- (8) Diğer taraftan, PETRONAS tarafından gönderilen ve Kurum kayıtlarına 21.01.2015 tarihinde intikal eden ek bilgilerde ise, PETRONAS'ın müşteri ve distribütörleri ile imzalamayı planladığı münhasır tedarik anlaşmasının 2.3 maddesinin pasif satışların kısıtlama sonucu doğurmasını engellemek üzere aşağıdaki gibi değiştirildiği ifade edilmiştir:

## 15-06/70-28

*“2.3 ALICI, BELİRLENMİŞ ÜRÜNLER’i, aktif olarak yalnızca BELİRLENMİŞ SATIŞ BÖLGESİ’nde satacaktır. ALICI, BELİRLENMİŞ ÜRÜNLERİ, BÖLGE dışında PLT’nin önceden alınmış yazılı onayı olmaksızın, internet üzerinden aktif satış yöntemleriyle bölgesi dışına posta sipariş kataloğu göndermek aracılığıyla pazarlamayacak ve satmayacaktır.”*

### G.3. İlgili Pazar

#### G.3.1. İlgili Ürün Pazarı

- (9) Muafiyet tanınması talep edilen anlaşmaya konu ürünler PETRONAS tarafından PETRONAS markası altında üretilen ve otomobil grubu araçlar ile otobüs, tır, kamyon, traktör maden araçları gibi ağır vasıta sınıfına giren araçlar ve iş makinelerinde kullanılan *“oto grubu madeni yağları”* ve *“endüstriyel grubu madeni yağları”* kapsamaktadır. Endüstriyel grubu yağlar aktarma yağları, motosiklet ve diğer endüstriyel yağlar olarak sınıflandırılmaktadır. Anlaşmadan etkilenmesi muhtemel pazarlar dikkate alındığında ilgili ürün pazarı *“otomotiv madeni yağları”* ve *“endüstriyel madeni yağları”* içerecek şekilde *“madeni yağlar”* olarak tanımlanmıştır.

#### G.3.2. İlgili Coğrafi Pazar

- (10) Sözleşme konusu madeni yağlar, sahip olunan dağıtım kanalları ve servisler aracılığıyla tüm Türkiye’ye satılmakta ve böylelikle rekabet koşulları ülke genelinde homojen bir görünüm arz etmektedir. Bu nedenle ilgili coğrafi pazar *“Türkiye”* olarak kabul edilmiştir.

### G.4. Değerlendirme

- (11) 2005/4 sayılı Motorlu Taşıtlar Sektöründeki Dikey Anlaşmalar ve Uyumlu Eylemlere İlişkin Grup Muafiyeti Tebliği’nin “Kapsam” başlıklı 2. maddesi uyarınca, *“yeni motorlu taşıtların, bunların yedek parçalarının ya da tamir ve bakım hizmetlerinin alımı, satımı veya yeniden satımı konulu dikey anlaşmalar, dikey sınırlamalar içermeleri halinde bu Tebliğ’de düzenlenen koşullara uymak kaydıyla, Kanun’un 4 üncü maddesindeki yasaklamadan Kanun’un 5 inci maddesinin üçüncü fıkrasına dayanılarak grup olarak muaf tutulmuştur.”* Anılan Tebliğ’e göre motorlu taşıt *“karayollarında kullanım amaçlı, üç veya daha fazla tekerlekli motorlu taşıt aracı”*; yedek parça ise *“bir aracın parçalarını değiştirmek amacıyla aracın üzerine veya içine takılabilen, yakıt hariç olmak üzere, motorlu taşıtın kullanımı için gerekli olan yağlar gibi ürünlerin de dâhil olduğu mallar”* olarak tanımlanmıştır.
- (12) Dolayısıyla 2005/4 sayılı Tebliğ’de yer alan yedek parça tanımından hareketle, motorlu taşıtın kullanımı için gerekli olan yağların anılan Tebliğ kapsamında olduğu düşünülebilir. Diğer taraftan, 2005/4 sayılı Tebliğ’in Açıklanmasına Dair Kılavuz’un 2. maddesinde madeni yağ gibi ürünlerin hangi hallerde yedek parça kabul edileceği şu şekilde açıklanmıştır:

*“Ancak yağ ve boya gibi ürünler birden fazla yerde kullanılabilir. Bir taşıtın parçalarını değiştirmek için taşıtın içine ya da üzerine takılabilecekleri gibi, Tebliğ kapsamına girmeyen araç tiplerine (örn. motosikletler, traktörler) takılabilen ya da inşaat gibi tamamen farklı alanlarda da kullanılabilen bu tür ürünlerin yalnızca, bir motorlu taşıtın içine ya da üzerine monte edileceklerinin genel olarak kabul edildiği hallerde, bu malların dağıtımına ilişkin dikey anlaşmaların Tebliğ kapsamına girdiği kabul edilmiştir. Bu nedenle, ancak alıcı motorlu taşıt onarım sektöründe faaliyet gösteriyorsa ya da bu sektöre mal sağlıyorsa söz konusu dikey anlaşmalar 2005/4 sayılı Tebliğ kapsamına girecektir.*

*Örneğin yukarıda değinilen durum dikkate alınarak, boyaların ya da yağların akaryakıt istasyonlarına ya da süpermarketlere satışını konu alan anlaşmalar Tebliğ kapsamı dışında bırakılmıştır. Bu tür anlaşmalar, şartları sağlamaları halinde 2002/2 sayılı Tebliğ ile sağlanan grup muafiyetinden yararlanabilirler. Buna karşın, örneğin yağ üreticilerinin distribütörleri ile yaptıkları otomotiv yağlarının dağıtımını içeren, distribütörlerin ise servislerle yaptıkları otomotiv yağlarının dağıtımını konu edinen anlaşmalar Tebliğ kapsamında yer almaktadır.”*

- (13) Bu çerçevede motor yağlarının yedek parça tanımı kapsamında olması nedeniyle, bu türden ürünlerin dağıtımına ilişkin anlaşmaların 2005/4 sayılı Tebliğ kapsamında olduğu;

## 15-06/70-28

buna karşın anlaşmaya konu motor yağının hangi tip araçta ve ne amaçla kullanılacağı konusunda makul belirlilik bulunmaması hâlinde ilgili ürünlerin 2005/4 sayılı Tebliğ kapsamı dışında bırakılacağı anlaşılmaktadır.

- (14) Bildirime konu olan anlaşmaya bakıldığında, anlaşmanın oto yağlarının ve endüstriyel yağların dağıtımına ilişkin olarak yapıldığı görülmektedir. Bu ürünlerden endüstriyel yağlar motorlu taşıt sınıfına girmeyen araçlarda, aktarma parçalarında, fabrika tipi tesislerin makinelerinde, dişlilerde kullanılmakta olup aktarma yağları, motosiklet, diğer endüstriyel yağlar olarak sınıflanmaktadır. Bu sınıflama dikkate alındığında, “endüstriyel grubu madeni yağlar” 2005/4 sayılı Tebliğ kapsamında değerlendirilemeyecektir.
- (15) Öte yandan oto yağlar olarak tanımlanan ürünler; otomobil grubu araçlarda kullanılan madeni yağlar yanında, ağır vasıta ve iş makinerinde, otobüs, tır, kamyon, traktör, deniz araçları (yatlar), maden araçları, ağır iş makineleri gibi araçlarda kullanılan yağları içermektedir. Dolayısıyla, oto grubu madeni yağlar, sadece motorlu taşıt sektöründe değil, bunun yanı sıra, motosiklet ve traktör gibi 2005/4 sayılı Tebliğ’in motorlu taşıt tanımına girmeyen araçlarda ve endüstrilerde de kullanılabilir. Bu noktada alıcının ve alıcının müşterilerinin bu ürünleri hangi amaçla aldığı önem kazanmaktadır. Yukarıda yer verilen distribütörlerin satış yapacağı müşteri gruplarına bakıldığında bunlar arasında oto yağları yedek parça olarak kullanabilecek yetkili servis, özel servis gibi alıcıların yanında filo şirketi, yıkama yağlama servisi gibi motorlu taşıt onarım sektöründe faaliyet göstermeyen teşebbüslerin de olduğu görülmektedir. Dolayısıyla alıcıların motorlu taşıt onarım sektöründe faaliyet göstermesi ve anlaşma konusu ürünleri motorlu taşıt onarım sektörüne sağlaması yönünde bir belirlilik bulunmamaktadır. Bu bakımdan söz konusu madeni yağların yalnızca bir motorlu taşıtın içine ya da üzerine monte edileceklerinin genel olarak kabul edilemeyeceği ve bildirim konusu sözleşmenin 2005/4 sayılı Tebliğ değil, 2002/2 sayılı Tebliği kapsamında değerlendirilmesi gerektiği sonucuna ulaşılmıştır<sup>1</sup>.
- (16) 2002/2 sayılı Tebliğ’in “Kapsam” başlıklı 2. maddesinde dikey anlaşmalar, “*Üretim veya dağıtım zincirinin farklı seviyelerinde faaliyet gösteren iki ya da daha fazla teşebbüs arasında belirli mal veya hizmetlerin alımı, satımı veya yeniden satımı amacıyla yapılan anlaşmalar*” şeklinde tanımlanmaktadır. Mevcut bildirimde muafiyet verilmesi talep edilen anlaşma, PETRONAS’ın üretmekte olduğu madeni yağların pazarlama ve dağıtımına ilişkindir. Söz konusu anlaşma, Tebliğ’in “Kapsam” başlıklı 2. maddesindeki dikey anlaşmalar tanımına uymaktadır.
- (17) 2002/2 sayılı Tebliğ uyarınca dikey anlaşmalar, sağlayıcının anlaşma konusu mal veya hizmetleri sağladığı ilgili pazardaki pazar payının %40’ı aşmaması koşuluyla Kanun’un 4. maddesinden muaf tutulabilmektedir. Bildirim formunda PETRONAS’ın madeni yağ pazarındaki toplam pazar payı %(...) olarak verilmiştir. Sağlayıcının ilgili ürün pazarındaki pazar payının 2002/2 sayılı Tebliğ’de öngörülen eşiği aşmamasından hareketle, ilgili başvurunun grup muafiyeti kapsamında değerlendirilmesi mümkündür.
- (18) Teşebbüslere münhasır bir bölge veya müşteri grubu vermek suretiyle tanınan koruma mutlak bir koruma değildir. Alıcı teşebbüsler kendilerine tahsisli bölgeye veya müşteri grubuna satış yaparken sisteme dâhil diğer alıcıların ancak aktif rekabetinden korunabilirler. 2002/2 sayılı Tebliğ’in “Anlaşmaları Grup Muafiyeti Kapsamı Dışına Çıkaran Sınırlamalar” başlıklı 4. maddesinde, “*Alıcının müşterilerince yapılacak satışları kapsamaması kaydıyla, sağlayıcı tarafından kendisine veya bir alıcıya tahsis edilmiş münhasır bir bölgeye ya da münhasır müşteri grubuna yapılacak aktif satışların kısıtlanması*”nın anlaşmanın Tebliğ ile tanınan muafiyetten yararlanmasını engellemeyeceği ifade edilmiştir. Başka bir ifadeyle, sağlayıcı teşebbüs, kendisine veya bir alıcıya tahsis edilmiş münhasır bölgeye ya da müşteri grubuna yapılacak aktif

<sup>1</sup> Kurulumuzun 24.4.2007 tarihli 07-34/345-125 ve 07-34/346-126 sayılı ve 22.04.2010 tarihli 10-33/530-189 sayılı Kararlarında da benzer bir değerlendirme yapılmıştır.

## 15-06/70-28

satışları kısıtlayabilir. Bu bölgeye veya müşteri grubuna yapılacak pasif satışların kısıtlanması ise anlaşmayı grup muafiyeti dışına çıkartan bir ihlal olarak değerlendirilecektir. Bu noktada aktif satış-pasif satış ayrımı önem kazanmaktadır:

- (19) Dikey Anlaşmalara İlişkin Kılavuz'a göre *"Başka bir alıcının münhasır bölgesindeki veya münhasır müşteri grubundaki münferit müşterilere mektup veya ziyaret gibi doğrudan pazarlama yöntemleriyle gerçekleştirilen satışlar 'aktif satış' olarak değerlendirilmektedir. Ayrıca, diğer bir alıcının bölgesinde satış yeri veya dağıtım deposu kurmak da aktif satış kapsamındadır. Başka bir alıcıya tahsis edilmiş bölgedeki veya müşteri gruplarındaki müşterileri doğrudan hedefleyen reklamlar veya promosyonlar da diğer aktif satış yöntemleri arasında sayılabilir. Diğer yandan, başka bir alıcının bölgesindeki veya müşteri grubundaki müşterilerden gelen ve alıcının aktif çabaları neticesi olmayan talepleri karşılamak, alıcı malın teslimatını müşterinin adresine götürerek yapsa dahi, 'pasif satış' anlamına gelmektedir. Medya aracılığı ile yapılan genel nitelikli reklamlar veya promosyonlar, pasif satış yöntemi olarak değerlendirilecektir. İnternet ve benzeri yollarla yapılan satışlar da genellikle pasif satıştır. Ancak, başka bir alıcının münhasır bölgesindeki veya müşteri grubundaki müşterilere elektronik posta gönderilmesi, söz konusu müşterilerden böyle bir talep gelmediği sürece, aktif satış yöntemi olarak değerlendirilecektir. Katalog gönderme suretiyle yapılan satışların değerlendirilmesinde de aynı yaklaşım uygulanacaktır."*
- (20) PETRONAS tarafından gönderilen ek bilgilerden, anlaşmanın, alıcıların internet üzerinden aktif satış yöntemleriyle bölge dışına posta sipariş kataloğu göndermek suretiyle satış yapamayacağı şeklinde tadil edildiği ve anlaşmanın pasif satışları yasaklayan herhangi bir hüküm içermediği anlaşılmaktadır.
- (21) Öte yandan 2002/2 sayılı Tebliğ'in *"Rekabet Etmeme Yükümlülüğü"* başlıklı 5. maddesinde *"Alıcıya getirilen belirsiz süreli veya süresi beş yılı aşan rekabet etmeme yükümlülüğü"*nün anlaşmayı grup muafiyeti dışına çıkaracağı ifade edilmiştir. Dosyadaki bilgilerden bildirim konusu dikey ilişkinin anılan Tebliğ'in 5. maddesinde öngörülen beş yıllık süreyi aşmadığı görülmektedir.
- (22) Sonuç olarak bildirim konusu anlaşmada, 2002/2 sayılı Tebliğ ile getirilen düzenlemelere aykırı bir hükme rastlanmadığından söz konusu Anlaşma'nın 2002/2 sayılı Tebliğ ile sağlanan muafiyetten yararlanması gerektiği kanaatine varılmıştır.

## H. SONUÇ

- (23) Düzenlenen rapora ve incelenen dosya kapsamına göre, Petronas Madeni Yağlar Ltd. Şti.'nin üretmekte olduğu madeni yağların pazarlama ve dağıtımını sağlamak üzere alıcılar ile yapacağı münhasır tedarik anlaşmasının 2002/2 sayılı Tebliğ kapsamında grup muafiyetinden yararlandığına OYBİRLİĞİ ile karar verilmiştir.